

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVII. Ч. 46. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 27-го лютого 1939.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 46. Jersey City, N. J., Monday, February 27, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИ В ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свободи“: Bergen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: Bergen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE

УРЯД ВІДТЕПЕР КЛАСТИМЕ НАТИСК НА ЕКОНОМІЧНУ ПОПРАВУ А НЕ НА РЕФОРМИ

ДЕ МОЙН. — Секретар торгівлі Гопкінс, в прилюдній промові виразно заявив, що відтепер уряд звертатиме головну увагу не на те, щоб при допомозі суспільних реформ перестроїти теперішній суспільний лад, лиш щоб відповідною економічною політикою піднести бизнесове оживлення, добробут і приріст загального національного доходу. Не шляхом державних підприємств, лиш шляхом поправки в приватних бизнесах буде йти відтепер уряд до усунення безробіття, говорив Гопкінс. Тому уряд відтепер даватиме полекші приватному бизнесові, а передісім не буде їх обтяжувати занадто податками, щоб в той спосіб залишити йому подостатком готівки для розбудови підприємств. Уряд піддержуватиме також малою бизнесмена й фермерів. Вкінці, що теж є великою зміною в дотеперішній політиці „нового розділу“, уряд буде прямувати до зрівноваження державного бюджету.

ВІДГОМІН НА ПРОМОВУ МОРГЕНТАВА.

ВАШИНГТОН. — Секретар скарбу Моргентав пару днів тому виголосив промову, в якій закликав конгрес, щоб той щерез провів податкові тягарі, які спинюють розвій приватного бизнесу, та еwentуально змінив ці податки. У відповідь конгресмен Довтон, голова конгресового комітету засобів, заявив, що це добра думка перевірити цілу податкову систему й дати полекшу бизнесові. Він заявив готовість конгресу в тім відношенні разом з департаментом скарбу працювати.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО НАКОПИЧЕННЯ ВОЄННИХ МАТЕРІАЛІВ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський комітет військових справ вніс на пленарне засідання сенату законопроект, на основі якого розпочатоб в Америці накопичування тих сирівців, які будуть потрібні для воєнних цілей. На ту ціль комітет жадає 102 мільонів доларів.

ВАГНЕР ПРИГОТОВЛЯЄ ЗАКОНОПРОЄКТ ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОРОВ'Я.

НЮ ЙОРК. — На банкеті піонірів юнії електричних робітників сенатор Вагнер заявив, що він підготує законопроект, на основі якого впровадженоб державне забезпечення здоров'я всіх людей проти хворіб. Вагнер сказав, що цей законопроект буде важливіший від усіх тих, які він дотепер перепроводив.

ПРОБЛЕМА СТАРИХ ЛЮДЕЙ.

НЮ ЙОРК. — На річній засіданні американського ортопсихіатричного товариства, на яким було повершено тисячі представників, широко обговорювано справу старих людей, що перейшли 60 рік життя. Бесідники стверджували, що внаслідок загального продовження життя тепер старих людей відносно більше, ніж їх було колись. Колись їх було п'ять на сто. Тепер є десять на сто. А за кількадесять літ їх буде ще більше. А внаслідок технічних улпшень і безробіття їх тепер нерадо приймають на працю. Ті люди домагаються якогось державного забезпечення від тої суспільності, для якої вони ціле життя працювали. Потреба цього забезпечення є причиною повстання таких політичних рухів, як рух Тавнсенда, говорили бесідники.

ІНШИЙ ПОГЛЯД НА ПЕНСИ ДЛЯ СТАРИХ.

ДІТРОЙТ. — Гомер Рейней, голова комісії молоді, заявив, що американська суспільність стає віч на віч з дуже прикрими змаганнями молоді і старих людей, яких відносно тепер більше, ніж було колись. Стари домагаються державних пенсій, чи якогось іншого забезпечення. А фонди, які підуть на ті пенсії, відібються зле на молоді. В деяких стейтах конфлікт інтересів молоді і старих вже прибрав гострі форми. В Тексас, наприклад, законодавці не могли витиснути з бюджету 6 мільонів доларів на вищі школи, а в той сам час організації старих намагаються на ухвалення кількадесять мільонів на пенсії для старих. Рейней говорив, що старі силою своїх голосів, випирають молодь від участі в суспільних доходах. Молодь це відчуває і 85% молоді в віці від 16 до 24 літ, почувается „апатично“.

НЕВІДПОВІДНІ УЧИТЕЛІ — ЗАГРОЗА УЧНЯМ.

НЮ ЙОРК. — Президент американського ортопсихіатричного товариства заявив, що американська навчальна система вимагає, щоб учителі були здорові тілесно, щоб не були уломні та не мали заразливих хворіб. Але ця система не звертає уваги на те, чи учителі чуттєво зрівноважені. Тому не раз трапляються такі учителі й учительки, які є гістеричні, вибухові, а не раз душевно звихнені. Вони завдають багато шкоди учням.

СИМВОЛ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

Заряд світової вистави в Нью Йорку вибрав собі таку трикутну вежу з кулею як символ вистави. Їх щойно викінчили й відкрили. Перед ними напереді так званий комунікаційний двір.

СЕЗОНОВА ЕМІГРАЦІЯ ДО ЛАТВІ ЗРОСТАЄ.

Еміграція сільських робітників з Польщі до Латвії, що почалась у 1930 р., виказує щораз більший зріст. Коли в 1933 р. працювало в Латвії 3,000 робітників з Польщі, то в 1938 р. було їх уже коло 50,000.

ЛЮДСЬКУ ВУДЖЕНИНУ ПРОДАВАЛИ НА БАЗАРІ.

В бельгійському Конго в околиці копалень золота Кіле-Мото, викрили кільккастий випадок вбивств. Іде тут про ритуальні вбивства одної секти негрів, що вона їх доконувала на членах сусідського племені. М'ясо трупів, покраяних на кусні, продавали після звуження на вагу на базарі. Арештовано коло 200 тубільців.

МОЖУТЬ ЗАКРИТИ „ЧЕРВОНІ ШКОЛИ“.

Радний Балфур з 4. округу в Торонті, вніс перед радою контролорів домагання закриття всіх шкіл у місті, що мають щонебудь до діла з комунізмом. Таких шкіл є в Торонті 40. Балфур доказує у своїй резолюції, що ті школи поширюють ідеї атеїзму, як рівног революційні доктрини, вступереч засадам канадійської й британської форми державного устрою. Контрольна рада має вкоротити винести своє рішення. Радний Балфур планує ставитись перед генеральним прокуратором із своїми пропозиціями.

ГІМНАЗИСТИ, ЩО ХОТІЛИ „ДЕМАСКУВАТИ“ ВЧИТЕЛЯ.

В 1936 р. трапився у гімназії П. О. В. у Лодзі небуденний випадок. Група учеників, що уважала себе скривдженою при допущенні до матурі, вдерлась на сальо, де відбувалася матура й силою забрала одному з учителів акти зі шкільними задачами. Ці задачі були їм потрібні, щоб доказати, що не всі допущені до іспиту стояли на висоті завдання та що комісія допустила до іспиту своїх фаворитів. Цей випадок знайшов свій відгомін у п'ятниці на розправі городського суду в Лодзі. На велике здивування присутніх, суд виправдав обвинувачених учеників, бо — як це суд підкреслив — учні діяли так тому, бо хотіли „демаскувати“ еwentуальні недотягненія“.

ЧЕХО - СЛОВАКО - УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ ДО НІКАРАГУІ.

На основі договору, що його заключили між собою чехо-словако-українська федерація з урядом Нікарагуї, вже небаваком зможе виїхати 50,000 громадян федерації до Нікарагуї. Жидівських емігрантів виключають.

97 ОСІБ УТРАТИЛО ЖИТТЯ В ПОЖАРАХ.

Пожарний маршал Онтеррі, Скот, опублікував рапорт за 1938 р., у якому устійнено, що впродовж того року пожар спричинив втрати в майні на 9,397,000 доларів, а 97 осіб утратили своє життя в огні.

НЕДІЛЯ 18. ЧЕРВНЯ 1939. РОКУ ВЖЕ ЗА ПЛЕЧИМА І А КІЛЬКИ ТО ПРАЦІЩЕ ТРЕБА СПОВНИТИ, ЩОБ ВСЕ ПРИГОТОВИТИ ДО УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

ХТО СПРАВДІ ХОЧЕ ЦЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ, ХАЙ ВИСИЛАС СВОІ ДАРИ НА АДРЕСУ:

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church Street Annex, New York, N. Y.

СВІДОЦТВО ЧЕРВОНОГО ТЕРОРУ.

ПАРИЖ. — Преса подає, що знайшли тіло католицького єпископа з Теруель і 44 інших трупів в лісі біля французької границі. Це тіла священників і політичних в'язнів, яких розстріляла червона еспанська армія при відступі.

НОВИЙ ЛІК ПРОТИ НЕДУГИ КОНЕЙ.

Новий лік до впорскування проти недуги цефаломієлітис (сплячки), на яку хворють і гинуть коні, винайшов професор д-р І. С. Фолтон при Університеті Саскачевану, відділ недуг у звірят. Цей лік є лучший, чим який інший, що до тепер є в продажі і буде до набуття у потрібній кількості для цілої провінції цього року.

Цю інформацію подав Л. Е. Кирк, дін колеції рільництва при університеті, на зборах делегатів товариства саскачеванських молочарів. Продукт д-ра Фолтона, як сказав дін, дає цілковите запевнення проти клопоту цієї страшної недуги, від якої так гинули в західній Канаді минулого року коні. Цю новинку подала Канадійська Преса.

НЕДОБРОЇ ЯКОСТІ ТОВАРИ ПРИНОСЯТЬ ШКОДУ.

„Дуже болючо це признати, що в останніх кількох місяцях велика кількість м'яса, виланого з Канади до Великої Британії була другого, третього грейду, або й ніякого грейду“. Так висловився В. А. Ландрет президент товариства Кенедіян Продус. Через це Нова Зеландія і Данія мають першество на британському ринку. Це дуже відомно відбивається на канадійських продуцентах, як також Канада запирає собі двері збуту на будуче.

ОДИНОКЕ УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПАСІЧНИКІВ.

Вінніпег може похвалитися, що тут знаходиться одиноке українське товариство пасічників в Канаді. Навколо Вінніпегу плекають багато бджіл і це спонукало українців створити товариство, до якого належить коло 100 членів. На своїх зборах товариство вибрало Степана Скобляка головою, Н. Карабута заступником голови, а Г. Дзюбу секретарем. Збори рішили видавати місячний інформативний „магазин“ для своїх членів.

ДАЛІ ЗРИВАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ВИВІСКИ.

В листопаді 1938 р. відділ КОІУ позирив усі українські вивіски в Долині. Тому споживача кооператива „Сила“ дала зробити нові вивіски та сильними гаками прибила їх перед кількома днями над своїми трьома крамницями. Вночі з 14. на 15 січня якісь люди позирвали всі три вивіски і зовсім їх понижили.

ВИБОРИ — ВЕЛИЧЕЗНА ПЕРЕМОГА

ЛЬВІВ. — „Діло“ (ч. 33) вважає вислід виборів в Карпатській Україні величавою перемогою Українського Національного Об'єднання і проречистим виявом волі карпато-українського населення. Є це уряд, завданий шкільному плебісциту, що його перевела свого часу давня празька влада, пішовши на руку баламутникам, що то бажали ним доказати, що на Закарпатті нема українців. Отже тепер ті самі, про яких наші вороги говорили, що вони є росіяни, або, що вони самі не знають, хто вони, дали доказ, що вони свідомі своєї національності. Вони також виявили свою волю і щодо цього, чи хочуть йти до Мадярщини, чи стояти при своїй рідній владі.

БУЛО ВЕЛИКЕ ЗАЦІКАВЛЕННЯ.

ХУСТ. — Зацікавлення виборами було надзвичайне. До Хусту прибули представники німецьких, французьких, англійських, швейцарських, американських, чеських, польських і інших щоденників, щоб приглянутись, як відбуваються вибори.

ЯК ІНФОРМУВАЛА ПОЛЬСЬКА ПРЕСА?

ЛЬВІВ. — „Діло“ подало відомості, які подала Польська Агенція Телеграфічна про вибори в Карпатській Україні. Польська Агенція подала, що населення К. У. масово збійкотувало вибори, що в таких місцевостях як Горинчево, Іза, Селище, Нанково під Хустом ніхто не голосував. Разом з тим подало „Діло“ правдиві інформації й точні числа, скільки людей голосувало в згаданих громадах, подаючи між іншим і скількість голосів, що були проти уряду.

ІНСТРУКТОР „КАРПАТСЬКОЇ СІЧІ“.

ХУСТ. — Військовим інструктором Організації Народної Оборони „Карпатська Січ“ став старшина чехословацької армії отаман (майор) Кмітич. Є він родом з Галичини і українцем. Як поцінований австрійської армії в Італії вступив він до Чеського легіону, який зорганізували в Італії, перебув кампанію на французько-німецькому фронті і згодом переїхав до Чехословаччини, в якій служив як старшина.

ІРОНІЯ.

ХУСТ. — Дирекція мадярської гімназії в Ужгороді заводить тепер граматику т. зв. рускої мови, яку уложив теперішній прем'єр Карпатської України о. Волошин в 1918 році. Тим хочуть мадяри доказувати, що вони не переслідують українців. Ця граматика є вже перестаріла, бо українська мова від цього часу зробила великий поступ.

ЗАЯВИ ПО ВИБОРАХ.

ХУСТ. — В оцінці соймових виборів прем'єр д-р Волошин говорить про наш нарід в К. У. таке: „Глово ведінка доказує твою політичну зрілість. Ти виказав не тільки національну солідарність, але також велику взаємну любов брата до брата. Наша країна хоч мала, але на своєму місці постояла і сьогодні вона має забезпечене міждержавне становище“. Міністер Ревай пише в зв'язку з виборами таке: „Карпатська Україна високо піднесла прапор і піднесе його ще вище при солідарній співпраці цілого народу“.

ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКА „ПРИЯЗНЬ“.

ДАНЦІГ. — Німецькі студенти прогнали з техніки польських студентів. З цього приводу прийшло до завзятої бійки, при чому тяжко побито польсьох поляків. В одній з каварень німецькі студенти вибили плякат з написом: „Полякам і псам вступ заборонений“. В місті відбуваються раз-у-раз проти-польські демонстрації.

ВАРШАВА. — „Долів з Німеччиною і Гітлером“ кричали польські студенти підчас великої демонстрації, влаштованої з приводу викидування польських студентів зі шкіл в Данцигу. Студенти взивали Смігли-Ридза, щоб їх вів „на Гданьск“.

НЕ ВИЗНАЮТЬСЯ У ПОЛІТИЦІ.

БУДАПЕШТ. — Самі мадяри не розуміють, що властиво діється в їхнім краю. Мадярщина вже формально приступила до протислов'яського блоку, до якого тепер належать: Німеччина, Італія, Японія і Мадярщина. Та в тім самім дні, коли підписувано це приступлення, переведено в столиці й в цілім краю масові арешти мадярських нацистів. Арештовано кілька сот осіб та розв'язано мадярську нацистичну організацію. Кажуть, що це сталося тому, що нацисти взялися за політичний терор. Між іншим кинули бомбу до божиці, коли там молилися.

ЇХНЯ СПРАВА.

БЕРЛІН. — Німецька преса подає, що мадярська нацистична партія не була зв'язана з німецькою партією. Німеччина вважає розв'язання нацистичної партії в Мадярщині чисто „внутрішньою справою Мадярщини“.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокі числа три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На шість місяців	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Число в п'ятницю (з англійською частинкою):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На шість місяців	\$1.25	Six months	\$1.25
В Джерсі Сіті і Заграниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На шість місяців	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СПОКІЙ

Щось притихло з українською справою, коли мати на увазі те, що ще не так давно не було одного дня, щоб американські газети не принесли якихось „новинок“, зв'язаних з „Великою Україною“. Як відомо, пресовий розголос у справі України піднявся головним тоді, коли почала народжуватися мініатура української держави — Карпатська Україна. Тоді всі ті, що є проти відродження державності українського народу і його самостійності, підняли голову і вдарили в дзвін тривоги, зв'язуючи тісно Україну з найбільшим теперішнім „пострахом“ — Гітлером. День за днем приходили різні вісті, одна фантастичніша від другої. День за днем заповідали упадок Карпатської України, революцію населення проти уряду прем'єра Волошина, голодний бунт і т. п. Та кінці таки дійшло до того, що вже ніяка, хоч трохи серйозна американська газета, про такі нісенітниця не пише. Ще хіба передають їх тільки найдурніші в світі газети, що знають, що їхні читачі країни темняки. Ще тільки в москвофільських та деяких московських та польських газетах можна далі читати про голод в Карпатській Україні, про бунти, та про концентраційні табори, в яких є, не менше ні більше, але аж 40,000 заплотворених!

Ще була надія, що ось буде бунт при виборах. А тимчасом виявилось, що вибори відбулись у найбільшому порядку, а населення взяло в них громадну участь. І була надія, що такі Мадярщина не попустить. Але читаємо, що Польща махає рукою вже й на Мадярщину і не сподівається від неї помочі в цьому, щоб задавити Карпатську Україну. Доходить до цього, що Польща починає витати вже чехів як „братів“, добавивши, що вони беруться „сильною рукою“ ліквідувати український рух на Закарпатті. Але чи це все є — новинами? Чи воно може бути використуване як „новинки“, яких цілком має бути дискредитування повстання Карпатської України і її української влади? І от це частинно виясляє й те, чому тепер нема багато „новинок“ і в американській пресі про Карпатську Україну.

Карпатська Україна ввійшла в період праці. До її столиці приїжджають раз-у-раз кореспонденти з різних столиць світа. Приглянувшись відносинам і роботі, не мають вони ніякого матеріалу для „сензацій“. Бо спокій — не є сензацією, ні навіть звичайною новинкою, а тільки звичайним, нормальним явищем. І також і так треба розуміти те, що тепер тяжко подавати сензаційні вісті з Карпатської України. Наші вороги повистрілювали надто скоро й нерозумно свої „сензації“, себто виступи проти українства, а зокрема проти Карпатської України. Тепер кожний, що не зійшов з глузду, чи не є платним агентом протипукарських чинників, переконується там на місці, в Карпатській Україні, що український рух є рух природний, чесний і благородний. А коли не хочеться чи не можна так написати — то краще мовчати. Так воно є і з хвилевою мовчанкою щодо Карпатської України чи української справи взагалі.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(14)

IV. Царська забава.
Перший зимовий сніг — мильний, нетерпеливо дожданий з дня на день гість; перша сніжна — свято на Русі. Так і тепер, так і в старину бувало. Робота піде радніше, забава веселіше, молодість стане більше відважна, дитинство різніше, старість сильніша. А для мисливців... отсе радість!...
Цар Іван Василевич не пішов по прикладу своїх предків, князів, котрі, бувало, їздили один до другого за сотні миль, щоб погуляти по лісах і полях за збором скороногом і птахом летучим, та свої давні свари і усобиці закінчити ловами в мірі. Цар Іван Василевич дуже хоронив свою царську особу і ухилився від всього, де заходила би і най-

3 ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІГРАЦІЇ

СВЯТО 22. СІЧНЯ У ВІДНІ.

Цьогорічне Січневе Свято у Відні відзначували ми в ту-тешній Україні, як відомо, найкращій культурно-просвітній інституції в наддунайській столиці, яка прийняла наше свято у свій репертуар з дня 21. І. ц. р. — в суботу — а саме як імпрезу „Український Вечір“. Таким чином мали ми змогу виступити не тільки перед нашою, але й перед німецькою публікою, яка виявила таке зацікавлення українським виступом в Україні, що карти на це наше свято були випродані ще упродовж даного тижня до одної, так, що доволі простора середина сая України була виповнена по береги.

Зайнагурував вечір святочною промовою наш тутешній педагог співи — колись ученик незабутнього мистця Олександра Мишуги — проф. М. Карський. Він накреслював картину змагань українського народу за волю в оту пропамятну епоху, коли то з вибухом революції в 1917 р. почався новий розділ в історії України. Говорив промовець про радість перших днів тодішньої весни, яка стала таким чудовим символом воскресання волі народу, про захоплення мас, про перші почини молоді української влади, та про перші небезпеки, що з ними тієї нашої молоді владі треба було боротися, причім якнайбільш загрозлив — ті, що зазначувались в лоні влади самої. Тут п. Карський подав історію чотирьох універсалів Центральної Ради, зясував поокремо ідеологічну суть кожного з них, і намагався отак розмалювати картину того всього, що в ту епоху стало долею нашої молоді державності, зокрема трагіку недоцінювання ваги збройної сили со сторони уряду Центральної Ради. Затеж з тим більшою силою наголосив опися промовець моменти такого значення, як обидва Січнєві акти (1918 і 1919), що змогло всетаки зазначитись як довершення епохального значення в трагічній історії нашої останньої боротьби за волю і власну державність.

„І як такі — закінчив промовець свою річ — лишуться вони на завжди у свідомості нації, як вічне джерело душевного підйому для майбутніх поколінь України!“

А як найбільшача точка святочної програми був сольовий спів панни Е. Станіславської (сольо), яка відспівала дві пісні, а саме: Січинського „Не

співайте мені тої пісні“ та Людкевича „Ой, вербо, вербо“, причім фортеп'яновий дует був у руках молоді студентки музики, панни Н. Ляховичівної. І спів і тонкий дует нагородила публіка оплесками признання, після чого забрав слово як головний референт вечора — в німецькій мові — студ. О. Бачинський. Цей наш молодий студент це, мимоходом кажучи, найкращий промовець в рядках нашої віденської Академічної „Січі“. Він говорить чудно спокійно, строго річово, а притім так переконуючо та з таким глибоким підзначенням лінії визвольної — національної ідеології, що слухачі його це справжній приємність і відрада, тимбільше, що вся увага в нього звернена все на існі і оживити сторінки даної теми. Отимто принагідні промови цього січовика — він син нашого відомого й добре заслуженого діяча Омеляна Бачинського, що між іншим, редагував у Відні свого часу журнал „Українське Нахрихтен“ (1914-1918) — це з правила прикраси кожної частини програми українських імпрез у Відні.

Даліж наша відома п'яністка пані Дарія Карановичева відіграла справді по мистецьки Барвінського „Думку“ та М. Косенка „Нюктюрн“, добуваючи своєю грою немовляючих оплесків захопленої публіки. І треба сказати, що в нас кожний виступ пані Карановичевої це маркантна дата в мистецьким життю української колонії у Відні, і рецензентів лишастись тільки побажати їй щонайкращих успіхів і в далішній артистичній праці. А завершенням першої частини програми нашого свята був виступ українського хору „Бандура“, що під управою свого диригента, п. А. Гнатишина, відспівав тут О. Кошиця „Шли триє царі“ та Леонтовича-Гнатишина „Дзвони“. Обидві тошки випали дуже добре, та взагалі годиться сказати, що наш хор „Бандура“ це одно з мистецьких досягнень йогож дбайливого і талановитого диригента, без співучасті і праці якого просто не уявити артистичної української імпрези у Відні.

А другу частину програми почала декламація Тичинової „Золотий годин“, виглошена панною Наталією Гросовою. Тичини твір добре відомий нашої громаді, і тому писати мені про нього ширше не треба. Затеж слова гарячого признання належаться цій найкращій українській декла-

маторці на віденському ґрунті. Її все глибоко відчуте і жарким теплом пережиття надихане, слово за кожен раз, очаровує публіку своєю артистичною експресією. Поема Тичини довгенька собі, і опанувати її декламатором і з чистого інтерпретативного боку не так легко. Та проте пані Гросова поборолла всі труднощі свого завдання, як немож краще, і створила своїм виступом своєрідну вершину святочного вечора в Україні, до чого не мало причинилось і те, що декламаторка була в гарнім національнім строю.

Але якщо вже мова про вершину нашого свята в Україні, то властиво не знати, котре то точку програми відзначити би як таку. Бо от виступ нашого славного челяста проф. Богдана Бережницького, що відіграв В. Барвінського „Колисанку“ та „Гумореску“, при аккомпаніменті пані Карановичевої, належав до найкращих та найгарячіше

оплескуваних точок святової програми. І так воно відрадно бачити, що хист цього мистця-челяста виявляє ще завжди лівий високого і невпинного розвитку, та що гра проф. Бережницького сьогодні дійсно на вершинах її артистичної спромоги. — А знову співак (тенор) п. Михайло Дула — мимоходом кажучи, член віденської Фольксопера і дуже активний член святкових комітетів у нас! — відспівав цілу низку наших пісень, з яких подобались усі, а особливо Лисенка „Ой щож бо то за ворон“, Нижанківського „Зима“ та „Синя чічка“. Зокремаж що останню публіка нагородила грімким аплавром, після чого хор „Бандури“ співав ще Людкевича „Чорна рілля“ та Гнатишина „В Карпатках сонце сяє“.

А закінчено вечір відспіванням обох наших національних гімнів та гімнів німецьких.

Д-р Остап Грицай.

Московські реформи і Україна

Московська газета „Правда“ (з 1. 2. 1939) надрукувала тези до зміни статуту комуністичної партії, що їх має переревізит зїзд компартії на зїзді 10. березня 1939.

Мотом для тих змін служать вираз тоїж газети: в нашій державі є дві сили — нарід і комунізм — вони злились тепер в одну цілість. Що це не є так, на це вказують багато голосів тоїж самої совєтської преси. Дійсний стан такий, що нарід остане народом, комунізм остане причіпкою до народу, а про злиття обох тих чинників в одне і мови бути не може. Як комунізм і нарід могли стати чимсь одним, коли нарід поборює комунізм всіма силами. Не треба цього доказу на те, як чистий партії, державного апарату, армії, сільського господарства — все від народу, з усіми їх наслідками до розстрілів включно. Отже нарід і комунізм не злились в одне. Замість злиття існує смертельна ворожнеча між народом і комунізмом.

Все має свої причини. Започатковані реформи також. Населення Совєтів складається тепер з робітників, селян та інтелігенції. Совєти кажуть, що в них є лише дві класи, робітники і селяни. Інтелігенція — це причіпка до обох клас, — це партія, комуністи. Совєтська інтелігенція — це вчорашні робітники і селяни, що видвинулись на командні пости, це кадри партійних і непартійних більшовиків, свідомих борців за комунізм, за поширення його в масах населення. Отже і тут твердження про єдність народу і комунізму недійсні. На практиці остало, як і було перед комунізмом. На селі був пан і Іван, а в місті став робітник і пан. Лише слова „пан“ там не вживають.

Виходячи з заложення єдності народу і комунізму новий статут партії каже, що до компартії будуть приймати тефєр усіх однаково. Досі ділились вступаючи в партію на 4 категорії, при чому найтяжче було потрапити в партію селянинові. Членам партії призначається тепер і право говорити про політику уряду, боронитись, як викидають з партії, бути вибореним на якінебудь пости. Досі партійці мали право лише слухати та виконувати те, що їм накаже виконати Москва. Новий статут відкидає масові чистки партії, зате будуть викидати з партії кожного комуніста зокрема, як він комує не подобається. Дальша реформа торкається призначування комуністів на відповідальні праці. Досі місцеві партійні організації були під тим огля-

дом свободні. Нпр. компартія в Україні могла назначувати своїх людей на різні пости в Україні. Тепер такі призначення буде робити безпосередньо Москва. Для того організується в партійній централі в Москві спеціальний відділ розподілу кадрів. Черговий пункт реформи — це контроль виконання наказів партійної централі з Москви. Досі це робила контрольна партійна комісія, яку вибирали зїзди партії, тепер таку комісію будуть призначувати центральні комітети партії в Москві. Досі Україні визначував зїзд партії свою контрольну комісію, тепер ту функцію перебирає на себе Москва. З метою ліквідації незнання марксизму серед народу та розбіжностей між лєнінізмом і сталінізмом та марксизмом в пропаганді зокремаж в центральній пропагандивній апарат в Москві, якому підлягає вся пресова і устна пропаганда комунізму. Реформа торкнула і самий центральний апарат партії. В ньому ліквідують деякі відділи господарського характеру. Натомість залишають і підсилюють відділ сільсько-господарський та відділ шкіл. Місцеві партійні організації робляться відповідальними за успіхи господарства.

Всі тут згадані важливіші реформи говорять про те, що єдності між народом і комунізмом нема, а навпаки, що реформи стремлять до ще більшого утиску народу комунізмом та повну централізацію того утиску в Москві. Зокрема це ствердження дуже важливе для немосковських народів, що насилу запхані під комуністично-московський режім за витком України. Розвинути лісову промисловість всюди за витком України. Розвинути також лугку та харчову промисловість всюди. Виконність праці за третю п'ятирічку має збільшитись на 65%, зняження коштів продукції на 11%, збільшити продукцію сільського господарства на 53%, а окремо врожай зерна на 27% (з 5.5 на 7 біліонів пудів) і т. д.

З усього виходить, що по відношенню до України Москва поступає по мачошному. Як в першому, так і в другому плані, признає Україну лише утиски і постачання гроша на розбудову решти імперії. Роль України зводиться до ролі конової. Але разом з тим недвозначно виходить, що Москва не є певною, що втримає Україну при собі.

Москва тепер переживає кризу. Щоб її не помічали інші, почато вводити нові плани, хоч старі, наперекір запевненням Москви, зовсім не виконані. Та третя п'ятирічка не зможе закрити дійсності. Пропасть між народними масами і комунізмом, як і між Україною і Москвою, надто велика, щоб її можна було зятати.

старі, 4.2% військові, ученики, пенсіонери й інші, 5.6%, самостійні селяни, кустарі і ремісники. Тези твердять, що тепер існують в Совєтах дві класи, робітники і селяни, а між ними інтелігенція, тобто комуністи, партійні або безпартійні. Ціллю другої п'ятирічки було викінчення технічної реконструкції народного господарства, зачатой в першій п'ятирічці. Завдання в основному виконане. Головною побідою другої п'ятирічки є виховання кадрів совєтських фахівців. Завданням другої п'ятирічки було також підняти матеріально-культурний рівень працюючих та збільшити споживання. І це вдалось виконати.

Ціллю третьої п'ятирічки є завершення розбудови безкласового соціалістичного суспільства та поступового переходу від соціалізму до комунізму. Завданням трудне, бо, як признається докладчик, Совєти ще не перегнали капіталістичні держави під економічним оглядом. Робітництво і селянство в капіталістичних країнах споживає нині далеко більше промислової і сільськогосподарської продукції ніж в Совєтах. В Совєтах нпр. на душу населення споживається значно менше електроенергії, чугуну, сталі, камінного вугілля, тканин, паперу, мила і багато інших продуктів, як в Америці, Франції, Англії, Італії і навіть Німеччині, де як каже московська пропаганда, народ мільонами з голоду вмирає. З того тези роблять висновок, що третя п'ятирічка має за ціль діднати і перегнати л продукції і споживання капіталістичні держави. Про те, що твердилось, немовби то Совєти вже перегнали ті держави, нема згадки. Третя п'ятирічка має підняти споживання продуктів на 1.5 до 2 рази в порівнянні з теперішнім станом, а культурно-технічний рівень робітників має підняти до рівня інженірно-технічних працівників.

Не будемо тут наводити цифри, виражені в тезах в рублів, бо нема критерію для перерахунку рублів на інші валюти. Продукція 1937 р. виносилла 95.5 біліонів рублів, а в 1942 р. має виносити 180 біліонів рублів. Що варт рубель, кожний може сам підрахувати. В Москві дають за 1 ам. долляра коло 5 рублів урядово, на чорній біржі можна дістати до 100 рублів. Звичайні селянські роботи коштують 250 рублів, тобто 50 доларів. Середній робітник заробляє на місяць коло 350 рублів, а селянин коло 100 рублів. З тих даних кожний може легко вирахувати, скільки можна заробити в Совєтах і що за ті гроші можна купити та порівняти з відносинами в інших державах світу.

Третя п'ятирічка має розвинути добування нафти на Уралі та вугля в Азії і в Донбасі. Передбачено вибудувати цілий ряд електростайцій більшого типу, з них ані одної в Україні. Розбудувати хемічну промисловість всюди, лише не в Україні. Розбудувати заводи чорної металургії в цілому Союзі, лише не в Україні. Поширити видобування кольорових металів потрібних для виробництва зброї всюди, лише не в Україні. Розвинути лісову промисловість всюди за витком України. Розвинути також лугку та харчову промисловість всюди. Виконність праці за третю п'ятирічку має збільшитись на 65%, зняження коштів продукції на 11%, збільшити продукцію сільського господарства на 53%, а окремо врожай зерна на 27% (з 5.5 на 7 біліонів пудів) і т. д.

З усього виходить, що по відношенню до України Москва поступає по мачошному. Як в першому, так і в другому плані, признає Україну лише утиски і постачання гроша на розбудову решти імперії. Роль України зводиться до ролі конової. Але разом з тим недвозначно виходить, що Москва не є певною, що втримає Україну при собі.

Москва тепер переживає кризу. Щоб її не помічали інші, почато вводити нові плани, хоч старі, наперекір запевненням Москви, зовсім не виконані. Та третя п'ятирічка не зможе закрити дійсності. Пропасть між народними масами і комунізмом, як і між Україною і Москвою, надто велика, щоб її можна було зятати.

Не питався.

— Сусідо, а не виділи ви мені кобили?
— Та видів.
— А де вона пішла?
— Та коли я її не питався.

НАБІЖУЧІ ТЕМИ ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БАГАТО?

Спеціальним поїздом привезли оної до Нью-Йорку з західних і центральних штатів Америки 113 імігрантів, котрих уряд призначив для депортації до країн їх уродження, бо вони дісталися сюди незаконно.

Іміграційні урядники кажуть, що це є одна з найбільших груп імігрантів, призначених до депортації.

Так каже теперішній іміграційний уряд, коли на чолі його стоїть секретарка праці Френсіс Перкінс. Якби на його чолі стояв якийсь секретар, мільйон для конгресмена Дайеса, то ця група вважалася би за одну за найменших. Цей конгресмен був би хіба тоді задоволений, якби з Америки відслано всіх імігрантів.

ПАЦИФІСТИ?

Віцеадмірал американської флотії Кларк Вудворд виступив оної перед Американським Інститутом Копальних Інженерів з промовою, в котрій гарячо заступався за виставлення великої військової флотії для Злучених Держав. При тому він гостро розправився з противниками плану розбудови американської військової флотії, називаючи їх пацифістами.

Не знати, чи можна приміняти цю назву до тих противників збільшення зброєнь Злучених Держав на суші й воді, котрі засадничо є за зброєння, але не за зброєння Злучених Держав, бо це зброєння есентуально може звернутися проти якоїсь чужої держави.

ВИЩА КУЛЬТУРА?

Кілька місяців тому американські газети писали з неакритим почуттям вищості про страхи європейських селян з нагоди затишшя сонця.

Недавно тому в Глестенбері, в штаті Конетикот, пішла чутка, що там з'явилася страшна звірюка. Кажали ті, що її бачили, що вона дещо скидається на морського вужа (якого ніхто відай не бачив), дещо на морського пажору, а зрештою на якусь невидане чудодиво. Шукали люди за цєю потворою, робили на неї обклади, але й досі ще її не знайшли.

Пішла відтак чутка в Стронгс Нек, на Лонг Айленді, що там появилася якась ляха на потвора. Мовляв, дикий звір, страшний, небезпечний. Зробили облаву, донали потвору, але як за нею гналися, вийшла панна Дороти Бюкенен з хати й закричала: «Рікі! Рікі!» На цей клик потвора пішла послушно дівчині до ніг, а потім за нею до хати. Показалося, що потвора це було звірятко з породи американського медведика, що його називають «ракун».

Коли ще до цього додати поляку, що опанувала була слухачів одної радіової програми, як на ній стали віддавати драматизацію фантастичної повісті англійського письменника Велса, що малює нібито напад мешканців планети Марса на землю, то можемо справді слушно спитатися: Чи можуть американці з оправданою погордою дивитися на європейських селян? Чи справді американська культура вища?

ЗАПОБІГЛИ?

Свого часу американський конгрес припросив уряду ухвалити закон проти пікетування амбасад чужих країн в Америці. Звісно, закон мав намір не допустити до таких демонстрацій.

Наслідки цього закону були такі: демонстрації перед ам-

УРИВКИ ЛИСТА З КРАЮ.

„Дорогий Товаришу! У нас тепер відбуваються нові арештування. На Різдвяні Святи в селі Сераківцях ходили наші хлопці з колядою. Мали зо собою „шопку“, а на ній був український тризуб і Карпатська Україна. Ходячи по коляді вони натрапили на одну хату, в якій був польський постерунковий, Грендус. Він вийшов до них на двір і, побачивши на „шопці“ тризуб, витяг його. Українці нічого не говорили, а пішли далі. Діру вони заіпили, але на „шопці“ написали „проч з поляками“ і прийшли знов під вікно тої хати, в якій був постерунковий. Коли постерунковий знов вийшов до них на двір вони взяли його і побили. Але не дуже, бо він втік лишивши карабін в хаті. Карабін віднесли йому другого дня.

Деятого січня ц. р. арештовано за те понад тридцять осіб. Арештовані всі українці, хлопці і дівчата, малі і старі. Коли ті самі агенти, що арештували людей в Сераківцях переїздили через село Германовичі вони побачили в тамешній „Просвіті“ сходинок людей. Вони зупинили авто, пішли до „Просвіти“ і там почали розганяти людей. А коли один з людей відозвався до його тяжко побили. Знов в селі Станіславчині також зійшлися люди колядувати. На те надійшов постерунковий почав випитувати їх на що вони йдуть колядувати. Коли довідався, що на Рідну Школу і церкву, то в імені „жечи посполітеї“ заборонив коляду на народні цілі і на церкву.

Ми тут багато чули про Карпатську Україну. Багато наших людей туди втікає і то навіть з поблизу сіл, з Станіславчика, з Ружувович. Один втік ще в листопаді, покинув жінку і діти.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. Г., Пікл Кров Голд Майн, Онт., Канада. — Новинка про „Новий Ужгород“ є взята з карпато-українського часопису „Нова Свобода“ (Хуст, ул. Славянська ч. 1). Найкраще написати до цього часопису, або до уряду Карпатської України, а тоді дістанете офіційну відповідь. І її вишлете тоді до мадирської газети.

Манчестер, Н. Г. — До жертовдаців на інвалідів додати: Михайло Голей \$1.

Мікіз Ракс, Па. — Між жертвами на Карпатську Україну має бути: Бр. Івана Хрестителя, Від. 1 У. Н. Помочі.

Інші часи.

Касіер приходить до директора і просить підвишки.

— Направду, я не розумію, нащо вам стільки грошей, — каже директор. — Я також коли був касіером і брав за те 150 злотих і зовсім мені вистарчало на життя.

— Вірю, пане директоре, — відповідає касіер, — але тоді не було ще таких докладних ревізій та контроль.

басадами він не здержав; вони відбуваються далі. Ріжниця від часу заведення цього закону та, що тепер люди, що пікетують чужинецькі амбасад, мають не один раз газетярську „поблисити“, як це було давніше, а два рази: раз, як пікетують, а другий раз як їх судять за порушення закону.

Конгрес зробив з демонстраціями таке, яке зробив той газда, що піймавши цигана в огірках, навмисно на злість циганові кинув його за пліт.

ОСТАННЯ ПРИСЛУГА.

Такі великі маси народу звалилися до церкви Св. Петра в Ватикані на похорон папи Пія XI, що Ватикан просив італійський уряд допомогти при удержуванні порядку. Італійський уряд вислав відділ війська, котрий здержує натиск товпи коло церкви Св. Петра.

ПРО УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ПРЕСІ ТА В АНГЛІЙСЬКІМ РАДІО

Протягом останніх місяців помістила англійська преса довгу низку цікавих статей на українські теми. Деякі чисто інформативні, деякі пристосовані до напрямку даного часопису.

Одну з найкращих статей помістив ірландський тижневик „Стандард“ (з дня 30. грудня м. р.) під заголовком „Батько Волошин, борець, Єсвищенік і прем'єр“. Автор статті, п. Антін Мур, описує свої власні враження з відвідин Карпатської України в літі 1938 р. Стаття обнімає дві повні сторінки часопису і багато ілюстрована. П. Мур був гостем д-ра Волошина і має до нього велику пошану як до патріота-священника і провідника народу. Крім опису побуту в гостинному домі тепе-

рішнього о. прем'єра та опису його життя, подає автор також огляд українського питання взагалі. Стаття, як наголовок каже, присвячена о. Волошині. „Не треба легковажити тих страшенно важких завдань, які стоять перед цим, повним посвятив священником. Він роками борюється, щоб вдержати національну свідомість свого народу тоді, коли перед ним ставлено майже неможливі перешкоди. Його невипуща праця врешті таки принесла свій оwoч. Його покликано, щоб вбудував цю мініатюрну державу, що повстала на руїнах Підкарпатської Русі, обробленої з її столиці та з урочайних долів.

„Він має ще багато ворогів до поборення, бо в Мадяри-

ні все ще чимало є таких, що заздрим оком дивляться і на ті землі, які остали після поділу Підкарпатської Русі. І Польща теж боїться українського руху...“ Стаття навіяна щирістю і великою прихильністю до Батька Карпатської України та його співробітників.

Дві радіо-лекції. Лондонська радіо-станція кількома наворотами надавала лекції на українські теми. Вони опісля були друковані у формі статей в тижневику „Ліснер“ (Слухач), офіційному виданні Брітш Бродкестінг Корпорейшен.

Найцікавішими з тих „політичних гутірок“ була лекція сер Беркарда Перса, бувшого директора Славянського Інституту і п. Ф. А. Фойгта, дипломатичного кореспондента денника Манчестер Гардіан.

Сер Бернгард Перс говорив на тему „Україна — шпихлр Європи“. Підчас війни перебував він в Росії як представник британського уряду і до сі ще не позбувся російського сентименту. Він заступає концепцію, що українці (яким він, зрештою, признає право на окремішність!) повинні оставати у федерації з Росією, бо „між Росією і Україною нема природних границь“ і о-ба народи „злучені спільними інтересами“. Довше задержується сер Бернгард над принищеннями, які заміри має Німеччина супроти України.

„Україна, без сумніву, буде відігравати велику роль в цьому, 1939 році, а причиною до цього є в першій мірі її велике багатство в збіжжя. Україна є найбільшим шпихлром Європи... І тільки цей фактор, а не самоозначення народів, яке в цьому випадку було б смішним (!) є причиною, чому Гітлер заявив в одній із своїх промов, що він бажав би мати контроль над Україною...“

Лекція сер Бернарда Перса відбулася дня 2 січня ц. р. Другу лекцію на українські теми виголосив дня 9 січня ц. р. п. А. Ф. Фойгт, співробітник Манчестер Гардіана, під заголовком „Німеччина і Україна“. Хоч він від ряду літ мав нагоду близько обзнайомитися з українською проблемою, його приязне наставлення до Советів спонукує його до заперечування факту, що Велика Україна є вогнищем всього незалежницького руху і що інші „українські питання“, грають в порівнянні з нею другорядну роль. Фойгт приходить до висновку, що „багато таких „націй“, яких існування пропагує Гітлер, взагалі не бажать для себе незалежності, як наприклад українці, що живуть в Росії (принаймні, оскільки мені відомо, нема доказів, щоб вони собі цього бажали). Розуміється, утиск в Со-

ветському Союзі існує, але українці не переслідують за те, що вони є українцями, таксамо як і не переслідують в Советському Союзі жидів за те, що вони є жидами...“

Продовжуючи своє розуміння про „брак незалежницького стремління в Советській Україні, приходить Фойгт до дальшого висновку, що „Український рух за відірванням від Советів є скорше штучним (!) вивором, як природним явищем, і я навіть сумніваюся, чи про нього взагалі можна говорити. В Польщі натовісць, переслідують українців за те, що вони є українцями. Українці, що живуть в Польщі, переняті сильним національним почуттям, можна сказати, одним з найсильніших, які існують в Європі. Вони вже напевно бажать незалежності, а щонайменше автономії...“

Над положенням українців в Польщі задержується п. Фойгт найдовше. Видно, що з цю частиною української справи він точніше обзнайомлений і говорить на підставі особистого досвіду. Боротьбу українців в Польщі порівнює він до боротьби ірландців за свою самостійність. Лекцію закінчує зреасумованням німецьких замірів відносно України. Опісля запитує: „Кон-

кретно, в якому відношенні стоїть українська справа до нашої держави? Чи ця проблема є нагальною? Чи криє вона в собі загрозу миру? По моїй думці, це є дуже поважна проблема. Так поважна, що забере багато часу, щоб її розв'язати, коли її взагалі можна буде розв'язати. В теперішніх часах дуже важко передсказати, чи яке питання не стане наглим через ніч. Ініціатива до видвигування європейських проблем лежить в руках Гітлера. Він теж визнає шкідливість маршу, так як це колись Наполеон визначував...“ В такий спосіб пояснює українську справу п. Ф. А. Фойгт. — (Укбюро, Лондон).

Що гірше?

Два приятелі сваряться: — Коби ти дїдав такого, щоб в мене просив куска хліба.

— А ти коби дїдав такого, щоб в мене мав мені що дати, коли я в тебе буду просити.

Три періоди.

Перед шлюбом — він говорить, вона слухає.

В перший рік по шлюбі — вона говорить, він слухає.

Пізніше — обое кричать, сусіди слухають.

УКРАЇНСЬКИХ ДЕНЬ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

буде: НА 23. ЛИПНЯ Ц. Р.

Проситься відділи У. Н. Союзу й інші організації стриматися на вище поданий день і не давати інших імпрез.

ЗА КОМІТЕТ:

С. Олесь, секретар.

ДО РОДИЧІВ І ВСЕГО УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ В МІСТІ КЛІВЛЕНДІ Й ОКОЛИЦІ!

У цілі створення

СОЮЗОВОЇ БАНДИ

котрої брак так сильно дається відчувати, бо чужинецькі подібні організації вже давно це посідають й дають розголос не тільки своїм організаціям, але й націям, ми радо ділимося вісткою з Вами, що слідуєчі вчителі музики згодилися уділювати лекцій на дутих інструментах для союзової молодіжні й тої, що ще вступить у ряди СОЮЗУ, за дуже умірковану ціну, а саме:

ПІТСБУРГ, ПА. Василь Січка, від. 91. у МекКіз Рокс, Па. 316 Catherine St. & Ukrainian Social Club, 109 So. 7th St. NE: 8865.

КЛІВЛЕНД, О. Василь Леско, відділ 291. у Клівленді, О. 2255 W. 14th St. & Ukrainian Nat'l Home. Tel. Fl. 8436.

По ближчі інформації голоситися до відділових урядників або просто до вчителів на вище подані адреси.

Стефанія Паливода,

радіа У. Н. С.

Марія Малевиц,

заст. гол. прес. У. Н. С.

О. Е. Малицький,

головиный контролор У. Н. С.

Василь Загаєвич,

окружний організатор У. Н. С.

TO ALL UKRAINIANS IN CLEVELAND AND VICINITY WITH SPECIAL REFERENCE TO UKRAINIAN PARENTS.

The need for forming a UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION BAND, is imperative. Other organizations have their own musical bands with which they are able to gain attention and publicity to their cause not only for their own particular group or organization but for their respective nationalities. Such a band for the Ukrainian National Association is now in formation. The following instructors have agreed to give lessons on wind instrument for a very small fee to all youth who are members of the Ukrainian National Association and those who intend joining its ranks.

PITTSBURGH, PA. Wasyl Sichka, Branch 91 of the U. N. A., in McKees Rocks, Pa. 316 Catherine St. & Ukrainian Social Club, 109 So. 7th St. NE: 8865.

CLEVELAND, O. Wasyl Lesko, Branch 291 of the U. N. A. in Cleveland, O. 2255 W. 14th St. & Ukrainian National Home. Tel. Fl. 8436.

For further information write or apply to your local U. N. A. secretary or official or at the Instructor's studio.

O. E. MALITSKY,

Supreme Auditor of the U. N. A.

MARIA MALEWICH,

Vice-President of the U. N. A.

STEPHANIA PALIWODA,

Supreme Director of the U. N. A.

WASYL ZAHAYEVICH,

Regional Organizer of the U. N. A.

СЬОГОДНЯ! СЬОГОДНЯ! ПРЕДСТАВЛЕННЯ 30 САМИХ ЗІРОК І ТАНЕЦЬ

на дохід

ЦЕРКВИ СВ. ПЕТРА Й ПАРОХІЯЛЬНОЇ ШКОЛИ В САЛІ С.В. ПЕТРА, ПРИ ВУЛИЦЯХ: YORK і VAN VORST.

в 8:00 годині вечором.

Вступ \$1.00.

(Один з гостей дістане авто системи Олдсмобіля 1939.)

Замовляйте в книгарні Свободи:

“СВОБОДА”

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 316) JERSEY CITY, N. J.

ВІДОЗВА

ДО ВИХОДІВ МІСТА
РОГАТИНА.

Подаємо Вам до відома, що писем з повідомленням про висилку грошей на Народній Дім у Рогатині одержали ми 26. XII. 1938, а гроші наспіли дня 18. I. 1939 р. безпосередньо до Українського Кооперативного Банку в Рогатині на вкл. книж. № 671.

В писем а також у вирізку з часопису, залученому до писем, Ваша збірка на Народній Дім виказана була в висоті \$32.50, (тридцять два дол. і 50 ц.) натомість ми одержали \$35 (тридцять п'ять дол.), значить, до збірки доложив хтось при висилці \$2.50.*

Імена всіх жертводавців, враз з їхніми пожертвами, вписали ми в золоту книгу Т-ва „Просвіти“.

Підносячи високу ідейність наших земляків у далекий чужині, в тім випадку гром. Катерини і Степана Ляльків та їхніх гостей, складаємо їм оцінку дорогою широ-сердечне спасибі за їхні щедри пожертви, а ініціаторам збірки належне признання.

Відносно Комітетів будови Народного Дому в Рогатині, що — в пересвідченні Вашому і других земляків — є в Рогатині аж два, з цілою рішучістю цьому заперечуємо. Твердимо, що в Рогатині є тільки один Комітет будови Народного Дому, зорганізований при читальні „Просвіти“, в склад якого входять представники всіх місцевих українських товариств. Цей Комітет поробив впродовж останнього року всякі можливі заходи для створення статутного товариства під назвою Повітовий Народний Дім, яке перебрало всі агенції теперішнього Комітету та велло дальшу акцію будови Народного Дому. Справа оснування цього т-ва перейшла вже всі інстанції державної адміністрації та опинилася в найвищій трибуналі.

Вправді існує в Рогатині Комітет соціалістично-радикальної партії, що його презентують пп. Гриняк і Мурич, але цей Комітет має на меті будову т. зв. „Робітничого Дому“, в якому малиб знайти приміщення — сама партія та організації зпід соціально-радикального прапору. З цим Комітетом наш Комітет будови Народного Дому не має і не має нічого спільного.

Хай це не знеохоче Вашого Комітету до дальшої праці в придбанні фондів на наш

Народній Дім, а навпаки хай Комітет, при всяких нагодах, родинних прийняттях, людських імпрезах заряджує збірки та приходять з поміччю в підпринятому нами дін.

Щастя Вам, Боже, в дальшій праці над культурним піднесенням Рідної Країни!

За Комітет: Михайло Пиріг, Михайло Гаєвич, Степан Пилат.

МІСТЦІ ШПИГУНСЬКОЇ ШТУКИ

Франц Йосиф і російський шпигун.

Велику сенсацію викликало у свій час відкриття шпигунської афери російського полковника Марченка (може землячка), який у 1907 р. був військовим уповноваженим представником Росії у Відні. Свою шпигунську діяльність провадив Марченко майже відкрито; шукав знайомостей між австрійськими старшинами та переодягненими, вештався по Відні входячи у звязки з ріжними підозрілими типами. Розкидаючи гроші на всі боки він перекупив для своїх цілей одного веркмайстра віденського арсеналу, де саме випробувано тоді т. зв. „С“ крісові стрільня, які мали мати більш випрямлену лінію лету, при стрілах на більшу віддачу. Саме в час, коли Марченко переговорював з перекупником веркмайстром і тримав у руках викрадене стрільно, увійшли агенти австрійської тайної поліції та арештували веркмайстра. Марченка не можна було арештувати, бо його боронив закон дипломатичної незахисності.

Найцікавіше в тому випадку була дальша поведінка Марченка. Кожен інший військовий представник, що земля горить йому під ногами, покинув би негайно своє місце. Марченко зробив інакше і лустився на нахабну гру. Він удавав, що нічого не знає, до ніякої вини не почувается, що більше, мав відвагу літати на двірський бал, кілька днів пізніше, в цісарському Бургу. Думав мабуть, що цісар Франц Йосиф не поважить знехтувати царського висланника. Якщо цісар подав би йому тоді хоч кінчик пальців, він був би зрегіблітований. Показалося, що полковник помилився. Підчас балевої перерви, цісар Франц Йосиф розмовляв з кожним з чужосторонніх військових представників, які випрямившись у ряд, чекали розмови з цісарем. Скінчивши розмову з одним, подавав йому Франц Йосиф руку, додаючи кілька приязних слів на прощання.

Подав о. Ст. Ковалів. („Діло“).

ВІРНІ.

Сотки тисяч вірних зібралися на площі Св. Петра в Ватикані на вістку про смерть папи. Італійський уряд вислав гранадієрів, карабієрів і поліцію на поміч ватиканській сторожі.

Тільки побіч Марченка перейшов він мовчки і зневажливо, заклавши руки на плечі. Полковникові вдарила кров до лиця від цієї образи, на очах тисячі високопоставлених гостей. На другий день Марченко покинув спішно австрійську столицю.

Від давніх давен була шпигунська служба одною з найважливіших діянок у підготові держав до майбутніх воєн, як також дуже важним чинником у часі війни. Відкриваючи час до часу шпигунські афери, це тільки пробіски тієї підземної роботи, що йшла і йде у всіх державах світу, оплачувана грубими міліонами інтересованих сторін. Особливо живу шпигунську діяльність можна було помітити перед світовою війною між Австрією та Росією, далі між Німеччиною, Англією та Францією. Тисячі шпигунів перебігало згаданих країн, вишукуючи військові та промислові тайні матеріали для своїх держав.

Подав о. Ст. Ковалів. („Діло“).

Найгірше.

Пан Горшок захорював тяжко на грип. Прийшов лікар, оглянув, вийшов до другого покою і каже до пані Горшкової:

— Мусять пані приготувитися на найгірше...

— Пане докторе, — кричить пані Горшкова, — змилюється, хіба не візьмете в мене більше, як двадцять долярів.

ДОСЛІДИ WPA ВИКАЗУЮТЬ
ЗАСТІЙ СЕРЕД СІЛЬСЬКОЇ
МОЛОДІ

Застій серед сільської молоді росте до застрашаних розмірів, згідно з дослідом, які перевели робітники суспільних дослідів. Мається тут міліони сільської молоді без праці чи вигадів на працю, число котрої скоро збільшється.

Перед депресією сотки тисяч сільської молоді переходило кожного року до найближчого міста. Вони оставали на фермах та села, бо не було подостатком праці для всього молодечого населення. До часів депресії вони діставали працю по містах.

Однак від 1930-го року бракомістової праці змусив велике число тої молоді вертати і жити враз зі старими на фермі та по селах. Велике число молодих людей не покидає більше своїх домів, бо знає, що неможливо дістати працю в місті. Таким чином струя сільської молоді, що плила до міст, здержалась у сільських округах.

Сільська молодь ніколи не мала подостатком праці в дома, де обставини з кожним днем погіршувались. Вигляди на посідання ферми є замалі для підбадьорення молоді. Положення аренди фарм гідне пожалування і немає забезпечення. Сільська молодь вже стравила охоту до фермерства і надії на містову працю. Відносні факти подано у звітномленні під титулом: „Сільська молодь — її положення та вигляди“, видане

відділом суспільного дослідів WPA. Є це найкращі й найточніші студії того питання, які коли були зроблені.

Помічник завідувача Адміністрації Поступу Праці, Корінгтон Гил, у своїй передмові робить натиск на потребу старань зі сторони правительствних агентур і приватних організацій в ціди вишколу та помічі сільської молоді. Він вказує, що хоч вже маємо „надвишку“ сільської молоді, то однак її число буде стабільно збільшуватись до років між 1940 і 1945. Так як економічне положення у сільських округах далеке від того, щоб можна було заспокоїти потреби молоді, та передбачується страшне погіршення стану.

Народня Адміністрація Молоді та Цивільний Консервативний Корпус (CCC) виконують важну працю для сільської молоді, але однак з тими фондами які мається до розпоряджисті, вони мають змогу досягнути тільки малу частину з 7,000,000 сільської поза-школьної молоді, що знаходиться у крайній потребі.

К. Гил вказує на недостатку сільських освітніх догід і вигод. Він признає, що округи з найбільшою пропорцією дітей мають найменші доходи і найгірші школи. Ще 1930 року п'ять відсотків фермерської молоді були зовсім неграмотні. Тепер, коли доходи збільшилися, велика частина сільської молоді ходить до школи. Обчислено, що 1940 року число дорослої молоді на фермах, в копальнях і деревних округах та малих промислових оселях виросте до 10,000,000.

їх вигляди на працю як фермерські робітники постійно зменшуються через гуртове хліборобство, механізацію агрикультури і безземельність.

Надвиська сільської молоді є найбільша у гірських округах півдня і в околицях Великих Озер. Там попередні вигляди на набуття доброї фарми, заложення сільського підприємства, торгівлі чи професії більше не існують для молоді. Звернено увагу на факт, що ратунок сільської молоді від небезпечного застою вимагає надто збільшеної помічі не тільки федерального правительства, але і приватних громадян по містах, котрі являються осередками сільського населення.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ
КРАЄВІ

ЧЕСТЕР, ПА.

З хрестин на народні цілі.

Дня 22 січня відбулися хрестини молодого Степана Меренка. Батько, Степан Меренко, мешкає і працює як архітект у Вашингтоні. Д. К. Меренко родичі приїхали з Вашингтону до Честера, Па., до своїх родинних хрестин своїх дитини. Тайну хрещення довершив о. Оседія Мичик, в присутності визначних американських гостей з Вашингтону. Відтак в домі Василя Гаресима, діда хрещеника, засіли до обіду всі гості. При обіді були промови, а на закінчення о. О. Мичик попросив присутніх гостей зложити дарунок з нагоди хрещення молодого Степана для Рідної Школи і для Карпатської України. Збірку записав о. О. Мичик і Анна Урбан. Дарунок зложили: по \$1: о. О. Мичик, М. Саваня (мол.), В. Равалік, М. Бел, Н. Рубал, М. Пастушок, Т. Сорока, Марія Пастушок, В. Гаресим, Р. Урбан, Я. Липка, Я. Ковальчук (з Ковтисла), І. Терка, А. Чиж, І. Ковалік, Марія Терка, І. Меренко, Розалія Шуманська, Д. Василь, Бесі Урбан, С. Меренко, В. Пилик, І. Марусин, А. Чиж; по 50 ц.: І. Велосовський, Наталія Пронішні; по 25 ц.: Р. Робертс, Катерина Урбан, Наталія Петрик. Разом \$25.75. Гроші переслано через Обеднання до поштини для Рідної Школи і для Карпатської України.

Анна Урбан.

ТОРП, ІС.

Коляда на Карпатську Україну.

Колдувати ходили: Н. Гвізда, М. Гвізда, К. Троць. Коляду зложили: С. Літвінов \$2; Н. Кравчук \$1.50; Г. Гомулка \$1.25; по \$1: С. Сібін, М. Костек, С. Костек, В. Кавалевич, В. Доманчук, о. Ф. Турчак, Г. Горбаль, С. Соболя, І. Ревіць, О. Ориш, В. Которинський, І. Ніжин, П. Савка, М. Кудинко, Ю. Кодинко, Д. Троць, Н. Гвізда; по 50 ц.: Г. Сібін, С. Станець, К. Ткачук, А. Палешак, С. Гринько, В. Устеновський, І. Кудинко, М. Нурс, К. Троць, М. Гвізда; М. Горбаль, 25 ц. Всі коляди було \$27. По відгукненню за газетину \$3, лишилось \$24, які переслано через Обеднання на Карпатську Україну. Жертводавцям шире спасибі.

Н. Гвізда.

МАНЧЕСТЕР, Н. Г.

На Карпатську Україну.

Жінки, згуртовані в Союзі Українок Америки, віл 45 в Манчестері на своїх місцевих зборах піднесли справу помічі Карпатській Україні і ухвалили владити обід з метою злітньої річниць нашого відділу, а дохід вислати на поміч Карпатській Україні. Суму \$20, що прийшла з того обіду, вислато через Обеднання на призначену цілі.

Марія Ковальчук, голова Катерина Струса, кас.

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

ЗАМОВЛЯЙТЕ ТЕПЕР,
КОЛИ Є ДОБРИЙ ВИБІР.

- ЖЕЛЯТИНОВІ, релігійні 5ц.
- КНИЖКОВІ з віршами 5ц.
- УКРАЇНСЬКІ картки з гарними малюнками, без видрукуваних поздоровлень. Надіються на всія свята, можуть бути вислані як великодні картки, спеціально до американців, щоб представити нашу візю 5ц.
- Щойно одержано з краю нові, прекрасні КАРТКИ, УКРАЇНСЬКОГО СТИЛЮ, зі сценами з українських великодних записів 5ц.

При замовленні просимо точно написати, який рід карток Вам вислати. Карток на кредит або на с. о. не висилається.

Замовляти в книгарні „Свобода“:
„СВОВОДА“
81-83 GRAND ST., apt. P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

ВЗОРИ

КАНВА, НІТКИ ДО
ВИШИВАННЯ D. M.
C. І СТЕМПІЛОВА-
НІ РІЧКИ.

UKRAINIAN BAZAAR,

170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недури чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіз крові для подружжого садовства.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY, Room 14.

Gramercy 7-7697

Офісові години: 10—8; неділя 11—2

Жінка-доктор до обслусти

X & флюороскоп.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Тел. GRAMERCY 5-2416.

Урядові години: рано від 10 до

12. Вечір від 6 до 8, а в неділі

рано від 10 до 12.

МИРОН ЛІТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без річниць, як далеко поза
Нюарком. Вразі потреби теле-
фонуйте до нас. Обслуга шира
і чесна. — Office:

383 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удгетейкер

заряджує погребам по ціні та
низькій, як \$150. Обслуга
найкраща.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE,

(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-6577

Розмовонька.

Жінка з докором: — Пошто ти зі зноу женився?! Чи я за тобою бігала?

Чоловік: — Е, моя кохана, лапка на мнші також не бігала за мншима...

Магра з тремтячим серцем придивлялась цьому. А коли Тарзан стояв серед малп не маючи суперників, вона кинулась до нього і обняла його руками. При тім вона тривожно заговорила: „Я боюся, що малпи нас повбивають!“ „Ні, малпи тепер нас не рушать. Я став їх королем“, відповів Тарзан відкидаючи її руки від себе. Він відійшов до малп, щоб вигодосити промову.

Малпи любили промови. Хоч вони мало думали, але зате любили, коли їх „бесідник“ кидався, пручався, порскав й виявляв велику скількість чуття. Це давало, малпам внутрішню насолоду, від якої вони аж крутились. Тарзан це знав, тому своїми рухами старався викликати в малп захоплення. При тім він закликав їх до участі в боротьбі з одними ворогами.

Рішучість Тарзана захопила їх. Вони підскакнули з місць і гуртом заявили йти туди, куди прикаже Тарзан. Так вони пустились назад до табору. Попереду Тарзан і Магра за ними і їх вірні „воєки“ — малпи. Магра заговорила до Тарзана: „Це вже другий раз ви врятували моє життя. Це значить, що ви всетаки не ненавидите мене“. „Я це зробив би для кожного“ відповів Тарзан.

Це вкололо Магру і решту дороги вона пройшла мовчки. Коли вони добились до товариства Грегори і Лявак зустріли їх з найбільшим здивуванням. В першій хвилині вони навіть боялись припустити до себе малп. Та Тарзан запевнив їх, що нічого їм не стається. Малпи справді були слухняні. Тепер вони всі пустились в погону за Томом.